

Popravený odbojář Petr Křivka získal zpátky svou hodnost

Personálním rozkazem ze 17. července 2024 rozhodla ministryně obrany Jana Černochová, že se popravenému Petru Křivkovi (21. října 1897 – 21. července 1951) vrací jeho původní hodnost rotmistra pěchoty v záloze.

Petr Křivka během služby v Anglii (foto: archiv rodin Křivkových a Jedličkových)

Tento odvážný voják, odbojář a příslušník československé zahraniční armády ve Francii a Velké Británii byl odsouzen k trestu smrti rozsudkem Státního soudu Brno 23. února 1951 (současně bylo rozhodnuto o konfiskaci jeho majetku a ztrátě čestných práv občanských), který následně potvrdil Nejvyšší soud 23. března 1951.

Křivka byl ale zbaven své vojenské hodnosti rozhodnutím ministerstva národní obrany již dne 3. června 1950, tedy dlouho předtím, než oba soudy dospěly k pochybným

verdiktům o jeho údajné vině. Samotné rozhodnutí o zbavení hodnosti se přitom nedochovalo.

„Na základě žádosti vnuka jmenovaného, pana Milana Jedličky, podané právním zástupcem JUDr. Lubomírem Müllerem dne 29. března 2024 provedlo Ministerstvo obrany šetření ve spolupráci s Vojenským historickým ústavem Praha a Vojenským ústředním archivem Praha týkající se okolností odnětí vojenské hodnosti jmenovanému,“ uvedla ministryně v odůvodnění. Šetřením bylo jednoznačně zjištěno, že k odnětí vojenské hodnosti došlo z důvodů

politické perzekuce, a proto bylo toto rozhodnutí anulováno. Předchozí verdikty, včetně odsouzení k smrti, byly totiž zrušeny již 26. září 1990 v rámci rehabilitačního řízení. Rozhodnutí o návratu původní hodnosti je tak dalším krokem k nápravě historické křivdy vůči tomuto mimořádně odvážnému vojákovi.

UTEKL GESTAPU
A DOSTAL SE AŽ DO ANGLIE

Petr Křivka se narodil v jihomoravském Kobylí 21. října 1897 a vyučil se strojním zámečníkem. Když vypukla první světová válka, narukoval, ale jeho válečná kariéra není zcela jasná. Pravděpodobně zběhl a skrýval se. Po vzniku Československa se přihlásil jako dobrovolník a nastoupil do 8. pěšího pluku v Brně. V armádě zůstal až do 10. srpna 1920, kdy byl v Košicích u 43. pěšího pluku. Za své bojové nasazení na Slovensku byl oceněn (viz tabulka na další straně).

Následně začal pracovat v Československých státních drah jako vozmistr. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava pomáhal uprchlíkům dostat se za hranice, což byl zřejmě důvod toho, proč ho v dubnu 1940 zadrželo Gestapo. Odvezli ho do obávaných Kounicových kolejí v Brně, odkud se mu kuriózním způsobem podařilo uprchnout. „Stál v přijímací hale, gestapáci, kteří ho přivedli, odešli do nějakých dveří podat hlášení a on v hale uviděl montérskou brašnu s náradím. Nelenil, přehodil si ji přes rameno, a protože byl v pracovním, prošel vrátci.“ Tak později popsal dramatickou situaci Křivkův synovec Zdeněk. Tato

vzpomínka je uvedena v diplomové práci Jitky Chorvátové nazvané *Rotmistr Petr Křivka* (Pedagogická fakulta MU, katedra historie, Brno 2010). Verzí, jak se dostal ven, ale existuje více. Každopádně neměl Křivka zdaleka vyhráno, a proto zamířil okamžitě na nádraží a naskočil do vlaku, kde mu hrozilo nové zatčení. „Po zastavení vlaku ve Vranovicích konali četníci prohlídku znovu, až přišli na mne a zatkli mne. Při přjezdu vlaku do Břeclavi jsem jim vyskočil a schoval se do soupravy a čekal na vlak, který odjížděl z Břeclavi v devět hodin,“ vyličil dramatický útěk Petr Křivka ve svém (nevydaném) deníku. Dostal se na Slovensko, později do Maďarska a pak do Jugoslávie, odkud se mu podařilo poslat zprávu domů. Putoval ale dál – přes Řecko, Turecko a Sýrii až do Libanonu, kde 1. června 1940 nastoupil na loď do jižní Francie. Tam se formoval zárodek Československé armády. Jenže to už byla Francie na kolenou, a Křivka se tak s ostatními vojáky dostal do Velké Británie. Tam absolvoval dva kurzy – sanitní kurz zahrnující obsluhu těžkého kulometu a výcvik pro úderné oddíly. Spolu s vojáky 1. československé smíšené brigády měl v případě německé invaze hájit pobřeží.

Na jeho odvážné rozhodnutí ovšem doplatili jeho nejbližší doma. V září 1942 byly manželka s dcerou z domova odvezeny Gestapem a internovány ve Svatobořicích v rámci akce zaměřené na příbuzné zahraničních vojáků. Třináctiletý syn Vladimír skončil v sirotčinci.

Petr Křivka se později v Anglii dostal na novou pozici: „Dne 30. března 1943 nastoupil službu u Oddílu stráže prezidenta republiky četař Křivka Petr, F-3726, od p. p. 2., 1. rota, jehož lístek o životě osob' dvojmo přikládám a žádám o vzetí jmenovaného do stavu pro výplatu náležitosti,“ napsal tehdy divizní generál Antonín Hasal.

Petr Křivka jako příslušník 43. pěšího pluku (foto: archiv rodin Křivkových a Jedličkových)

Vyznamenání Petra Křivky

- Československá medaile Vítězství
- Pamětní medaile Mezinárodní federace starých bojovníků (FIDAC)
- Pamětní kříž Československé obce dobrovolné
- Československá vojenská medaile Za zásluhy II. stupně
- Československá vojenská pamětní medaile se štítky Francie a Velká Británie
- Medaile Za hrdinství (in memoriam, 1996)

V prezidentské ochraně zůstal Křivka i po válce. S prezidentem Benešem také přijel v květnu 1945 do Brna, kde se setkal se svou rodinou. Demobilizován byl k 30. červenci 1945 jako rotmistr v záloze a poté se vrátil k předchozí práci u dráhy.

TERČEM KOMUNISTŮ

Po válce byl o Křivku zájem: jezdil na besedy a poskytl rozhovor rozhlasu v Brně, kde pořad o něm připravila spisovatelka Marie Matějovská. Byl nositelem medaile Za zásluhy

II. stupně a dalších vyznamenání. Snažil se také zapojit do politiky a stal se členem Československé strany národně socialistické. Jenže po únoru 1948 se věci rychle změnilly. Petr Křivka se stal terčem pozornosti místních komunistů, jeho syn emigroval a později se usadil v USA.

On sám se scházel s přáteli, s nimiž debatoval o tom, co v nové situaci dělat. „Uvědomoval si destruktivní záměry komunismu a začal organizovat skupiny vlastenců se záměrem zastavit komunistický převrat,“ napsal o něm jeho syn Vladimír ve vzpomínkách,

Ministerstvo obrany

Tychonova 221/1, Praha 6 - Hradčany, PSČ 160 01

Sp. zn. 93/2024

Praha 15. července 2024

Počet listů: 1

PERSONÁLNÍ ROZKAZ

Ministryně obrany ČR jako příslušný služební orgán podle § 2 odst. 4 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

r u š í

rozhodnutí Ministerstva národní obrany čj. 52656 X/1.50 ze dne 3. června 1950, na základě kterého podle zákona č. 59/1949 Sb., o odnětí vojenské hodnosti některým důstojníkům, rotmistřům a poddůstojníkům vojska mimo činnou službu, **byla panu Petru Křivkovi, nar. 21. října 1897** (dále jen „jmenovaný“), **odňata vojenská hodnost rotmistra pěchoty v záloze** a jmenovaný byl přeložen do počtu mužstva jako voják v záloze.

Odůvodnění:

Na základě žádosti vnuka jmenovaného pana Milana Jedličky podané právním zástupcem JUDr. Lubomírem Müllerem dne 29. března 2024 provedlo Ministerstvo obrany šetření ve spolupráci s Vojenským historickým ústavem Praha a Vojenským ústředním archivem Praha týkající se okolností odnětí vojenské hodnosti jmenovanému.

Šetřením bylo zjištěno, že jmenovanému byla vojenská hodnost rotmistra pěchoty v záloze odňata rozhodnutím Ministerstva národní obrany, čj. 52656 X/1.50 ze dne 3. června 1950, a to na základě zákona č. 59/1949 Sb. Předmětné rozhodnutí se nedochovalo. Z materiálů získaných provedeným šetřením vyplývá, že k odnětí vojenské hodnosti muselo dojít z důvodů politické persekuce (viz § 1 odst. 2 bod 7 zákona č. 59/1949 Sb.), neboť jmenovaný byl následně rozsudkem Státního soudu Brno ze dne 23. února 1951, sp. zn. Ts II/1 25/50, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 23. března 1951, sp. zn. To X 51/51 I, odsouzen k trestům smrti, konfiskace majetku a ztráty čestných práv občanských. Usnesením Krajského soudu Brno ze dne 26. září 1990, sp. zn. I Rt 247/90, byly výše uvedené rozsudky zrušeny, byla prohlášena účast jmenovaného na soudní rehabilitaci podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, a trestní stíhání jmenovaného bylo podle § 2 odst. 2 tohoto zákona zastaveno. Šetřením bylo dále zjištěno, že jmenovaný byl v letech 1940 až 1945 příslušníkem československé zahraniční armády ve Francii a Velké Británii.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem a v návaznosti na § 2 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, bylo ke zmírnění následků křivd způsobených jmenovanému politickou perzekucí rozhodnuto výše uvedené rozhodnutí o odnětí vojenské hodnosti zrušit.

Ministryně obrany ČR
Mgr. Jana ČERNOCHOVÁ

Personální rozkaz ministryně obrany ČR Jany Černochové, který ruší původní rozhodnutí o odnětí vojenské hodnosti Petru Křivkovi (repro: Sdružení PAMĚŤ z. s.)

kteřé sepsal v zahraničí a nyní se nachází v rodinném archivu. Z dostupných materiálů, jako jsou vzpomínky pamětníků, ale i z materiálů provenience StB vzniká dojem, že si Křivka od počátku nepočínal dostatečně obezřetně. Zřejmě si navíc ani neuvědomoval, že byl ve svém okolí stále ještě známou osobností. Přesto se pokoušel navazovat

různé kontakty, organizovat letákové akce či pomáhat rodinám zatčených odbojářů. Ve spojení byl s dalšími lidmi z řad národních socialistů, se skupinou studentů z Brna, ale také s odvážným advokátem a bývalým československým reprezentantem ve skoku o tyči Janem Koreisem. Ten později za nejasných okolností dne 8. srpna 1949 zemřel po výslechu

Státní bezpečností v konspirační vile na ulici Hlinky v Brně.

V té době už byla ale skupina plně pod kontrolu StB a sám Křivka postupoval podle pokynů provokatérů v rámci akce nazvané „Tábor“. Zatčen byl 17. srpna 1949 a vyšetřován v Brně na Cejlu a ve Znojmě. Podle několika svědectví, například pamětníka Karla Káni, byl krutě mučen. Jeho synovec Zdeněk Křivka později popsal, že když v soudní síni vytáhl nohu z papuče, měl strhané nehty.

PROVAZ MÍSTO VOJENSKÉ SMRTI

Z téměř dvou set osob, které tajná státní policie za pomoci volavčích sítí dostala do vězení v rámci rozsáhlého zatýkání, byl Křivka jedním ze dvou popravených. Když mu byl oznámen rozsudek smrti, Křivka si přál být alespoň zastřelen, jak se na vojáka sluší. Navzdory svému přání byl 21. července 1951 v Brně na Cejlu oběšen. Druhým popraveným byl Rudolf Pohl (8. března 1912 – 14. června 1951), bývalý vězeň koncentračních táborů a Křivkův národněsocialistický kolega. Urnu s popelem manžela si Růžena Křivková směla vyzvednout až v roce 1968. Poté ji za přítomnosti syna, který přiletěl z USA, uložila do hrobu na čestném vojenském pohřebišti brněnského Ústředního hřbitova. Klid ale neměl mrtvý dlouho, neboť za normalizace byl jeho hrob odstraněn. Díky péči města Brna a aktivitě Sdružení PAMĚŤ z. s. se ale hrobová deska s jeho jménem vrátila na konci roku 2024 na své místo; oficiálně byla odhalena 23. února 2025, tedy ve výroční den jeho nezákonného odsouzení. Ministerstvo obrany také dostalo 14. srpna 2024 podnět k povýšení Petra Křivky do vyšší vojenské hodnosti in memoriam, který v době vzniku tohoto textu ještě nebyl vyřízen.

Luděk Navara